

Rok Stadniny Koni Janów Podlaski w Powiecie Bialskim

STANOWISKO RADY POWIATU W BIAŁEJ PODLASKIEJ

w sprawie ustanowienia w Powiecie Bialskim roku 2026 Rokiem Stadniny Koni Janów Podlaski

Stadnina Koni Janów Podlaski powstała w 1817 roku i była pierwszą państwową stadniną na ziemiach polskich. Wzniesiona na terenach należących do biskupów łuckich miała na celu odbudowę dramatycznie niskiego pogłowia koni po wojnach napoleońskich. W krótkim czasie stała się fundamentem polskiej hodowli koni arabskich, a zasady, wypracowane tu przez kolejne pokolenia hodowców, przetrwały do dziś. W okresie międzywojennym zaczęto również hodowlę koni półkrwi – angloarabów, które mają cechy cenionych koni wierzchowych.

Przez ponad dwieście lat istnienia stadnina dzieliła tragiczne losy Rzeczypospolitej. Niezwykle trudny okres zaborów oraz dwie wojny światowe odcisnęły piętno na hodowli. Dzięki zaangażowaniu ludzi oddanych *janowskiej sprawie* stadnina przetrwała i jest dziś dumą Powiatu Bialskiego. Już od chwili powstania stadniny byli z nią związani doskonali hodowcy, między innymi hrabia Aleksander Potocki, koniuszy wielki koronny. W XX wieku znaczącą rolę w funkcjonowaniu stadniny odegrał także Andrzej Krzyształowicz, uczeń profesora Tadeusza Vetulaniego i wieloletni dyrektor, heroicznie walczący o powrót koni do stadniny po II wojnie światowej.

Stadnina Koni Janów Podlaski to ważne miejsce dla hodowców. Przyjeżdżają tu z całego świata, a imiona janowskich klaczy: Pianissima, Etruria czy Palmira przywołują na myśl wzór hodowlany dla wielu miłośników koni czystej krwi arabskiej.

Zabudowa stadniny, oprócz oczywistych funkcji użytkowych, posiada również niezwykle wartości estetyczne i przyrodnicze. Stajnia zegarowa i stajnia czołowa według projektu Henryka Marconiego, stajnia woroncowska zaprojektowana przez Pawła Suzora, tzw. stajnie prywatne wtapiające się w krajobraz stadniny, to ważna część dziedzictwa kulturowego Południowego Podlasia.

Wartość Stadniny Koni Janów Podlaski została dostrzeżona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzeniem z dnia 22 listopada 2017 roku, w dwusetną rocznicę jej powstania, została uznana za pomnik historii. Rozporządzenie definiuje założenie architektoniczno-krajobrazowe najstarszej w kraju państwowej stadniny jako obiekt unikatowy ze względu na wartości historyczne, artystyczne i naukowe – materialne i niematerialne, kontynuujący dawne polskie tradycje hodowli koni szlacheckich ras.

Zachęca się samorządy, instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe do podejmowania inicjatyw i działań, których celem będzie promocja i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym naszego regionu, którego ważnym ogniwem jest Państwowa Stadnina Koni Janów Podlaski.

Zaplanowane działania

instytucje powiatowe

Muzeum Józefa Ignacego Kraszewskiego w Romanowie

- wystawa czasowa, na której zaprezentowane zostaną obrazy, rysunki oraz fotografie koni, zrealizowane podczas plenerów w Janowie Podlaskim oraz konkursów plastycznych i fotograficznych /lipiec/

Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej

- spotkanie pt. *Marek Trela. Moje konie, moje życie*, w nawiązaniu do książki napisanej przez Ewę Bağtaj, opowiadającej o życiu i fascynującej pracy Marka Treli, wieloletniego hodowcy koni w Stadninie w Janowie Podlaskim, który od 2000 roku przez 16 lat był jej prezesem, uznanego w świecie specjalisty ds. hodowli konia arabskiego /wrzesień/

gminne i miejskie instytucje kultury

Gminna Biblioteka Publiczna im. Kajetana Sawczuka w Konstancyńowie

- spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki pt. *Stadnina Koni Janów Podlaski w literaturze*
- wyjazd na spotkanie z Markiem Trelą do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej
- autokarowa wycieczka z cyklu *Śladami Podlasia*, m.in. do Janowa Podlaskiego
- wakacyjna wycieczka rowerowa do Janowa Podlaskiego

Gminna Biblioteka Publiczna im. Kajetana Kraszewskiego w Wisznicach

- konkurs plastyczny *Świat koni* dla dzieci ze szkół podstawowych z terenu Gminy Wisznice

Gminne Centrum Kultury w Konstancyńowie

- *Janowski Konik z Siana* - otwarte warsztaty rękodzielnicze: uczestnicy poznają tradycyjne techniki wykonywania ozdób ze słomy i siana oraz wykonują symbolicznego konika, nawiązującego do bogatej tradycji hodowli koni w Janowie Podlaskim

Gminny Ośrodek Kultury w Janowie Podlaskim

- spotkanie literacko-muzyczne *Moje Kresy*, poświęcone najnowszej powieści Krzysztofa Czarnoty *Rzewuski*, połączone z recitalem Jana Kondraka /luty/
- wystawa kolekcji fotografii i pocztówek Pana Tomasza Walaska, na których przedstawione są kadry z janowskiej stadniny pt. *Stadnina Koni Janów Podlaski zatrzymana* /maj/

Gminny Ośrodek Kultury w Wisznicach

- konkurs plastyczny, organizowany w 2. kategoriach wiekowych: klasy I-III oraz IV-VIII szkoły podstawowej /październik/

Gminny Ośrodek Kultury w Białej Podlaskiej z/s w Wilczynie

- rajd rowerowy *Rowerem do Janowskiej Stadniny* /wrzesień/
- konkurs fotograficzny *Janowska Stadnina w Obiektywie* /sierpień – wrzesień/

Gminny Ośrodek Kultury w Sosnowce

- wycieczka do Stadniny Koni Janów Podlaski /czerwiec-lipiec/
- konkurs plastyczny/fotograficzny /wrzesień-październik/

Miejskie Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Terespolu

- wycieczka do Stadniny Koni Janów Podlaski, połączona ze zwiedzaniem z przewodnikiem oraz ogniskiem integracyjnym
- konkurs rysunkowy *Najpiękniejszy koń ze Stadniny Janów Podlaski*
- konkurs fotograficzny *Koń, jaki jest, (nie)każdy widzi*

- konkurs ceramiczny *Oto mój koń*: lepienie z gliny figurek koni
- konkurs literacki (poetycki, prozatorski) na najlepszy utwór o koniach ze Stadniny Koni Janów Podlaski i samej stadninie
- konkurs wiedzy o stadninie: historia i współczesność /realizacja zadań: kwiecień-październik/

Gminny Ośrodek Kultury w Łomazach

Podkowa na szczęście: wykonywanie podków z masy solnej i ich ozdabianie (dzieci)

- *Konie na tące*: samodzielne wykonanie *Hobby Horse* z wylosowanym imieniem konia ze Stadniny Koni Janów Podlaski i ozdobienie według jego wyglądu;
- zawody jeździeckie na wykonanych *Hobby Horse* na boisku przy Gminnym Ośrodku Kultury
- zajęcia techniczne: wykonywanie magnesów na lodówkę z motywem konia, metodą decoupage

Gminna Instytucja Kultury w Rokitnie

- *Podlaskie konie w obiektywie dzieci – fotograficzna przygoda w sercu janowskiej stadniny*: warsztaty fotograficzne dla dzieci, wydarzenie obejmować będzie wizytę w stadninie oraz zajęcia warsztatowe
- konkurs fotograficzny, w ramach którego wywołane zostaną najpiękniejsze zdjęcia, a najlepsze fotografie zostaną wykorzystane do wykonania pocztówek
- wystawa pokonkursowa

szkoły podstawowe

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Ręczycy

- *Koń w literaturze dziecięcej* – czytanie i omawianie opowiadań /marzec-kwiecień/
- konkurs plastyczny *Mój wymarzony koń* /marzec-kwiecień/
- gazetka szkolna poświęcona Stadninie Koni Janów Podlaski /marzec-kwiecień/
- *Skarby ze stajni: liczby i zbiory*: kształtowanie zdolności obliczania, klasyfikowania i rozpoznawania zbiorów odnoszących się do koni
- *Koń w zwierciadle czasu*: pogadanka jak zmieniło się wykorzystanie koni, od niezbędnego partnera w pracy i walce po towarzysza sportu, rekreacji i terapii, znaczenie konia w historii i współczesności
- *Końskie łamigłówki matematyczne* – rozwiązywanie zadań tekstowych i geometrycznych

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Karola Kryńskiego w Rudnikach

- prelekcja *Historia Stadniny Janów Podlaski*, poświęcona historii i znaczeniu stadniny dla regionu oraz Polski, wzbogacona prezentacją multimedialną /maj/
- konkurs plastyczny *Koń arabski – дума Janowa*: szkolny konkurs plastyczny dla różnych grup wiekowych, inspirowany końmi arabskimi, hodowanymi w Janowie Podlaskim
- wystawa pokonkursowa i przekazane najlepszych prac do instytucji powiatowych /maj/
- wycieczka edukacyjna do Stadniny Koni w Janowie Podlaskim: wyjazd uczniów do Stadniny Koni Janów Podlaski, połączony ze zwiedzaniem stajni, poznaniem historii hodowli koniarabskich oraz prelekcją pracownika stadniny /czerwiec/
- piknik rodzinny *Rodzina w siodle*: integracyjny piknik szkolny, w programie: gry i zabawy ruchowe inspirowane tematyką konną, występy uczniów oraz stoiska tematyczne przygotowane przez klasy
- zbiórka charytatywna na rzecz zwierząt podczas pikniku /czerwiec/
- gazetka *Stadnina koni Janów Podlaski w obiektywie*, uwzględniająca historię stadniny, oś czasu od 1817 r., znane konie z Janowa Podlaskiego /wrzesień/
- *Koń w przysłowiach – mądrość ukryta w tradycji*: wykonanie interpretacji graficznej dowolnie wybranego polskiego przysłowia o koniu, w dowolnej technice plastycznej /wrzesień/

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Krzewicy

- *Janów Podlaski – konie i wielka historia* – projekt edukacyjny
- jazda na kucyku i koniu na festynie rodzinnym
- szkolny konkurs plastyczny *Konie w krajobrazie*

- wycieczki do Stadniny Koni Janów Podlaski: zwiedzanie z przewodnikiem, przejażdżka bryczką, uczniowie klas 0- III oraz IV-VIII

Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Tulińowie

- konkurs plastyczny/ projekty książeczki *Konie* /marzec/
- spotkania z pasjonatami i okolicznymi hodowcami koni / czerwiec –wrzesień/
- *Zwierzęta są wśród nas - Konie i kucyki*
- *Młodzi hodowcy*- prezentacja swoich koni i ciekawostek związanych z ich hodowlą /cały rok/
- konkurs fotograficzny *Konie i kucyki* /maj-czerwiec/
- wycieczka krajoznawcza do stadniny koni na terenie powiatu białskiego /wrzesień - październik/

Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Halasach

- wycieczka uczniów do Stadniny Koni Janów Podlaski
- spotkanie z pracownikiem stadniny, który opowie o swojej pracy i historii stadniny
- piknik z motywem konia i elementami powiązаныmi ze Stadniną Koni Janów Podlaski i jej historią
- konkurs plastyczny *Konie arabskie z Janowa* lub *Stadnina oczyma dziecka*

Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Rogoźnicy

- prezentacja multimedialna *Historia Stadniny Janów Podlaski*: przygotowanie prezentacji o historii stadniny oraz jej znaczeniu dla Polski, zakończona quizem tematycznym
- konkurs plastyczny *Koń arabski – duma Janowa*: wykonanie obrazu konia
- *Koń w literaturze*: konkurs polegający na przygotowaniu utworu literackiego, prozatorskiego lub lirycznego, którego tematem będą konie
- wycieczka do stadniny: wyjazdy uczniów do stadniny, podczas których dzieci zobaczą konie z bliska, poznają pracę hodowców i tradycje jeździeckie regionu oraz wzbogacą wiedzę o pielęgnacji i opiece nad końmi

ZPO Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Leśnej Podlaskiej

- konkurs cyfrowy na najciekawszą grafikę i prezentację multimedialną *Historia Stadniny Koni Janów Podlaski* oraz *Piękno konia*
- konkurs literacko-plastyczny *Galopem ku marzeniom*

Szkoła Podstawowa im. Kajetana Sawczuka w Komarnie-Kolonii

- konkurs plastyczny *Mój koń marzeń*, z wykorzystaniem różnych technik plastycznych
- konkurs fotograficzny dla rodziców *Dziecko i koń*: zdjęcia z wycieczki lub wizyty w stadninie
- wycieczka do Stadniny Koni Janów Podlaski: zwiedzanie stajni, spotkanie z opiekunem koni
- wycieczka do gospodarstwa agroturystycznego z końmi
- kącik tematyczny *Mała stadnina*: figurki koni, książki, zdjęcia
- galeria zdjęć z wycieczki do stadniny
- zajęcia ruchowe *Wyścigi konne*: zabawy sportowe inspirowane jeździectwem
- czytanie bajek o koniach, np. opowieści o przyjaźni człowieka i konia
- zajęcia sensoryczne: poznawanie zapachu siana, owsa, zapachów stajni
- *Dzień Konia w przedszkolu*: dzieci przychodzą w brązowych lub *kowbojskich* strojach
- pokaz jazdy konnej lub pokaz sprzętu jeździeckiego: np. siodło, czaprak, uprząż
- projekt *Adoptuj konia – poznaj jego historię*: każda grupa poznaje jednego konia ze stadniny
- kalendarz *Konie w czterech porach roku*: prace dzieci na każdą porę roku
- *przedszkolny tor przeszkód konika*: zabawy ruchowe w ogrodzie
- zaproszenie lokalnych pasjonatów koni na krótką prelekcję
- akcja charytatywna na rzecz zwierząt: zbiórka dla schroniska lub fundacji

Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Wólce Dobryńskiej

- apel szkolny pt. *Historia i znaczenie Stadniny Koni Janów Podlaski*: prezentacja multimedialna o koniach arabskich, pokaz zdjęć i filmów ze stadniny
- przygotowanie gazetki tematycznych i wystaw w szkole: prezentacja ciekawostek o koniach, historii stadniny, zdjęć znanych koni arabskich
- spotkanie z pasjonatem koni/jeźdźcem: opowieści o pracy ze zwierzętami, pokaz sprzętu jeździeckiego
- wycieczka edukacyjna do Stadniny Koni Janów Podlaski
- Ogólnopolski Dzień Konia, dzień przebrania *Western jeździecki*: kapelusze, stroje kowbojskie, fotobudka
- szkolne zawody sportowe *Wyścigi konne*: tor przeszkód i konkurencje ruchowe: zawody sportowe, inspirowane wyścigami konnymi: tor przeszkód, bieg z przeszkodami wyścig dżokejów (na piłkach gimnastycznych), skoki przez przeszkody, wyścigi *Hobby Horse*

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rokitnie

- *Piękno i uroki Stadniny Koni w Janowie Podlaskim* - konkurs plastyczny dla uczniów klas IV -VIII

Zespół Placówek Oświatowych im. Czesława Tańskiego w Janowie Podlaskim

- wykład o historii powstania Stadniny Koni Janów Podlaski: adresowany do uczniów klas VIII, dotyczący powstania stadniny w 1817 roku oraz zasłużonych dla działalności stadniny /marzec/
- konkurs plastyczny *Konie w galopie*: adresowany do uczniów klas IV-VIII /kwiecień/
- wycieczka do stadniny /maj/
- prezentacja multimedialna *Słynne aukcje w Janowie Podlaskim*: prezentacja najszlachetniejszych aukcji oraz koni z janowskich aukcji /wrzesień/
- spotkanie z wieloletnim prezesem Stadniny Koni Janów Podlaski: wieczór przy świecach
- spotkanie z Panem Markiem Trelą, wspomnienia i opowieści o miłości do koni /październik/
- podsumowanie projektu, apel /listopad/

szkoły ponadpodstawowe

Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Zawadzkiego w Wisznicach

- wycieczka do Stadniny Koni Janów Podlaski: zorganizowany wyjazd dla uczniów liceum do stadniny /czerwiec lub wrzesień/
- plener malarski w Janowie Podlaskim pod hasłem *Koń -symbol siły i elegancji* połączony z wystawą poplenerową
- konkurs fotograficzny *Galopem przez Janów Podlaski*: szkolny konkurs fotograficzny po wizycie w stadninie
- *Stadnina Koni Janów Podlaski – nasza duma* - wystawa i prezentacja multimedialna, obejmująca dzieje stadniny od 1817 r. do chwili obecnej, znaczenie aukcji *Pride of Poland* dla regionu oraz podstawy budowy międzynarodowej marki. /maj-czerwiec/

Zespół Szkół im. Władysława Stanisława Reymonta w Małaszewiczach

- gazetka ścienna *Rok 2026 Rokiem Stadniny Janów Podlaski w Powiecie Bielskim*
- wycieczka szkolna do Stadniny Koni Janów Podlaski
- zajęcia edukacyjne *Wszystko o hodowli koni* oraz *Jak konie komunikują się z ludźmi*
- projekcja filmu *Janów Podlaski. Stadnina koni*
- prezentacja multimedialna *Jaki jest koń arabski*
- konkurs plastyczno-fotograficzny *Koń w obiektywie i sztuce*

Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego w Międzyrzeczu Podlaskiego

- *Janów Podlaski jako miejsce turystyczne* - uczniowie projektują:
  - a) jednodniową wycieczkę do Janów Podlaski
  - b) plan zwiedzania stadniny
  - c) inne atrakcje regionu (np. przyroda Podlasia)
- szkolny konkurs plastyczny *Portret konia arabskiego*
- *Stadnina Janów Podlaski w obiektywie* - konkurs szkolny

- projekt multimedialny z wykorzystaniem narzędzi TI: *Znaczenie stadniny Janów Podlaski w historii regionu*
- konkurs fotograficzny *Konie w obiektywie*

Zespół Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej w Międzyrzecu Podlaskim

- prezentacja i poprowadzenie wykładu *Rola konia w historii* /semestr II/
- prezentacja i poprowadzenia wykładu *Konie w krajobrazie - strażnicy bioróżnorodności*, ukazanie roli koni w utrzymaniu naturalnych pastwisk i ich wpływu na lokalną florę i faunę /semestr II/
- wycieczka edukacyjna do Stadniny Koni Janów Podlaski /semestr II/
- konkurs plastyczny *Konie w krajobrazie nadbużańskich łąk* /semestr II/

Zespół Szkół im. Adama Naruszewicza w Janowie Podlaskim

- konkurs - prezentacja multimedialna na temat historii stadniny: zdjęcia stadniny, wypowiedzi ludzi z nią związanych, powiązanie jej historii z historią kraju, Janowa i szkoły; praca zespołowa uczniów /do 15 czerwca, rozstrzygnięcie wrzesień- październik/
- konkurs na plakat lub kolaż, technika dowolna na temat stadniny (obraz + tekst + grafika) /do 15 czerwca, rozstrzygnięcie koniec września/
- konkurs fotograficzny *Stadnina Koni w obiektywie*: dla uczniów janowskiego technikum, wybrane zdjęcia zostaną wykorzystane w kalendarzu promującym szkołę oraz kierunek hodowca koni /wrzesień
- *Aktywnie do stadniny - marszobieg ze szkoły do Stadniny Koni*: na rolnkach, rowerze, deskorolkach, biegiem, /wrzesień/

Zespół Szkół Technicznych im. Unitów Podlaskich w Międzyrzecu Podlaskim

- wycieczka do Stadniny Koni Janów Podlaski
- quiz wiedzy o Stadninie Koni Janów Podlaski
- gazetka szkolna